

Nevşehir'in Tarihi ve Turculuğu

Editör: Prof. Dr. İlyas GÖKHAN

ISBN :978-605-4163-18-2

Nevşehir 2015

NEVŞEHİR'İN TARİHİ YOLCULUĐU

Editör: Prof. Dr. İlyas GÖKHAN

NEVŞEHİR 2015

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Yayınları No: 9

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'ne aittir. Bütün hakları saklıdır.

Kitabın tümü ya da bölümü/bölemleri Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nin yazılı izni olmadan elektronik, optik, mekanik ya da diğere yollarla basılamaz, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

Copyright 2015 by Nevşehir Hacı Bektaş Veli University. All rights reserved.

No part of this book may be printed, reproduced or distributed by any electrical, optical, mechanical or other means without the written permission of Nevşehir Hacı Bektaş Veli University.

Kapak Düzeni : Bülent BİLGİN

Tasarım-Dizgi : Seyhun ŞAHİN

ISBN : 978-605-4163-18-2

Birinci Baskı

Fatih Basımevi, Kahramanmaraş, 2015

YAYIN KURULU

Prof.Dr. Abdulhalik BAKIR- Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi

Prof.Dr. Fahameddin BAŞAR- Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Prof.Dr. Hilmi BAYRAKTAR- Gaziantep Üniversitesi

Prof.Dr. İlyas GÖKHAN- Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Prof.Dr. L. Gürkan GÖKÇEK- Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Prof.Dr. Musa ŞAŞMAZ- Niğde Üniversitesi

Prof.Dr. Mustafa KESKİN- Erciyes Üniversitesi

Prof.Dr. Orhan DOĞAN- Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Prof.Dr. Remzi KILIÇ- Erciyes Üniversitesi

Prof.Dr. Sadettin GÖMEÇ- Ankara Üniversitesi

Prof.Dr. Salim KOCA- Gazi Üniversitesi

KISALTMALAR

- Blz.:** bakınız
C.: Cilt
Çev.: Çeviren
DİA: Diyanet İslam Ansiklopedisi
Ed.: Editör
H: Hicri
İA: İslam Ansiklopedisi
MEB: Milli Eğitim Bakanlığı
M.Ö: Milattan önce
M.S: Milattan sonra
Neşr.: Neşreden
S.: Sayı
s.: sayfa
SBE: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tahk.: Tahkik
Terc.: Tercüme eden
TTK: Türk Tarih Kurumu
Yay.: Yayınlayan

İÇİNDEKİLER

Yayın Kurulu	III
Kısaltmalar	IV
Takvim	VII
Ön Söz	VIII
Suzan Akkuş Mutlu	
Eski Çağ'da Nevşehir Bölgesi	1
Hasan Tuncer	
Roma Hâkimiyetinde Kapadokya Bölgesi (I. ve II. Yüzyıllar)	23
Faime Ünlü	
Roma Hâkimiyetinde Kapadokya Bölgesi (III. ve IV. Yüzyıllar)	44
İlyas Gökhan	
Bizans Hâkimiyetinde Kapadokya (V. ve XI. Yüzyıllar)	66
Seyhun Şahin	
Kapadokya Bölgesinin Selçuklular Tarafından Fethi ve Kapadokya Hâkimi Hasan Bey (Ebu'l-Gazi)	90
Ali Kozan	
Nevşehir Yöresinde Türkiye Selçuklu Devri Tarihi Eserleri ve Vakıf Kayıtları	111
İlyas Gökhan- A. Fatih Şenil	
Muşkara'dan Nevşehir'e	132
Rafet Metin	
XVI. yüzyıldan XVIII. Yüzyıla Muşkara (Nevşehir)'de Nüfus ve Yerleşme	145
Fatih Abanoz	
Gülşehir'in Banisi: Sadrazam Silahdar (Karavezir) Seyyid Mehmet Paşa	153
Bircan Şahin	
1906-1908 Yıllarında Nevşehir	172
Hamdi Doğan	
Milli Mücadeleye Nevşehirliilerin Katkıları ve Milli Mücadelenin Nevşehir Kamuoyundaki Yansımaları	189
Nevzat Topal	
Türkiye'nin Sıhhi-i İctimâî Coğrafyası: Niğde Sancağı Kitabına Göre Ürgüp ve Nevşehir Kazası	240
Emin Özlemir, Ali Çakırbaş	
Cumhuriyet' in İlk Yıllarında Nevşehir'de Sosyal ve Ekonomik Hayat	318
Gülin Öztürk	
Türkiye'nin Sıhhi-i İctimâî Coğrafyası: Kırşehir Vilayeti Kitabında Avanos Kazası	330
Hüseyin Saraç	
Yerel Basın Müdahavimlerinden Taner Erdoğan'ın Anlatımlarıyla Nevşehir Yazılı Basımının Bilinmeyen Yönleri	340

Kürşat Koçak

Orta Asya'dan Nevşehir'e Gelen Türk Kültür Geleneklerine Göre Avanos Yöresinde Evlilik İle İlgili Gelenekler.....

354

TAKDİM

İnsanoğlunun günümüzdeki gelişmişlik seviyesine ulaşması binlerce yıllık bir mücadelenin ve tecrübenin sonucunda gerçekleşmiştir. Bilim insanların araştırılmaları ve keşifleri sayesinde insan yaşamını kolaylaştıran teknik araç ve gereçler üretilmiştir. Fen ve teknik bilimlerdeki bu gelişmelerin yanında sosyal bilimlerin alanında da ilerlemeler yaşanmış, bu gelişmeler, insanın kendisini ve doğayı tanımmasını sağlamıştır. Sosyal bilimler insanın duygu ve düşüncesini olgunlaştırmış, kendisiyle beraber çevresini de tanımmasını sağlamış ve başkalarına karşı saygılı olmayı öğretmiştir.

Anadolu coğrafyasının ortasında bulunan Nevşehir’de çeşitli kültür ve medeniyetler yeşermiş ve büyümüştür. Şehir, kadim geçmişi ve kimliği ile birçok döneme damgasını vuran farklı kültürlerin kesişme noktası olmuştur. Nevşehir, stratejik konumu ve coğrafyası sayesinde birçok millet ve kültür tarafından önemli bir mevki olarak kabul olunmuştur. Bu durum, ilimize Anadolu üzerinde var olmuş istisnasız tüm kültür ve medeniyetlerden değerler katmıştır. Bu değerler ise tarihin ona bırakmış olduğu eşsiz bir miras olarak günümüze kadar ulaşmıştır.

Nevşehir’in konum olarak merkezinde yer aldığı Kapadokya Bölgesi, tabiatının farklı yapısı ve çok eskilere dayanan tarihiyle dünyada eşi ve benzeri bulunmayan bir yerdir. Kapadokya’da tarih ve coğrafya, bütün cömertliğiyle insanoğluna maddi ve manevi kültür kalıntıları sunmuştur. Nevşehir’in bu değeri ve güzelliği tüm insanlık için çok önemli bir mirastır.

Kurulduğu günden bu yana hem uluslararası alanda hem de ulusal alanda bilim ve kültüre hizmet eden Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, mahalli alanda da kurulduğu şehir ve çevresine katkıda bulunmayı ve bu doğrultuda çalışmalar yapmayı şiar edinmiştir. Bu bağlamda Üniversitemiz Tarih Bölümü öğretim elemanları tarafından hazırlanan bu kitap, Nevşehir’in en eski dönemlerden günümüze kadar tarihini bilimsel bir metotla bir araya getirmiş ve bir bütün olarak gelecek kuşaklara ulaşmasını sağlamayı amaçlamıştır. Bu kitabın sayfaları arasında Nevşehir’in tarihi, kaynaklara dayanılarak ortaya konmuştur.

Kurulduğu günden bu yana yedi yılı aşkın bir süre geçen, hızla gelişen ve önemli bilimsel etkinliklere imza atan Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi’nin, Nevşehir’e hizmeti olan bu çalışmanın hazırlanmasında makaleleri ile katkıda bulunan değerli akademisyenlere içtenlikle teşekkür ediyorum.

Kitabın yayınlanmasında maddi destek sağlayan Nevşehir Ticaret Odası Başkanı Sayın Arif Parmaksız’ın şahsında yönetim kurulu üyelerine şükranlarımı sunarım. Nevşehir Ticaret Odası her zaman olduğu gibi yine üniversitesine, bilime ve şehrine sahip çıkmış, destek olmuştur.

Prof. Dr. Filiz KILIÇ

REKTÖR

YEREL BASIN MÜDAVİMLERİNDEN TANER ERDOĞAN'IN ANLATIMLARIYLA NEVŞEHİR YAZILI BASINININ BİLİNMEYEN YÖNLERİ

Hüseyin SARAÇ*

Özet

Biz tarihçilerin belki de gözden kaçırdığımız önemli noktalarından biri, içinde bulunduğumuz zamanın gündelik yaşamının konularını sıcaklığı sıcaklığına bugün değil de tarih olduktan sonra kaleme almamızdır. Oysaki biz araştırmacılar, çeşitli meseleleri döneme şahitlik eden kişilerden öğrenip, öğrendiklerimizi de zamanında yazıya dökebilseydik, tarihin sayfalarında yer alan eksikliklerle bugün karşılaşmazdık. Biz de bu anlayıştan yola çıkarak dönemine şahitlik eden ve kendi alanında yaşayan tarih olarak nitelendirilebileceğimiz değerli büyüğümüz Taner Erdoğan Bey'le röportaj yapmak suretiyle Nevşehir yazılı basın-yayın hayatının gelişimine dair anlarında canlı tuttuğu ancak ebedî âleme intikal etmesi halinde (Allah sağlıklı ve sıhhatli uzun ömürler versin) beraberinde götüreceği bilgi, birikim ve deneyimleri gelecek kuşaklara aktarılması yönünde bilmediklerimizi kendileriyle mülakat yapmak suretiyle yazıya aktararak araştırmacıların hizmetine sunmak istedik. Bu çalışmayı yapmamızın amacı çalışmamızdan önce Nevşehir'in basın tarihi alanıyla ilgili yapılan çalışmalara katkı olması yeni çalışmalara ise rehberlik etmesini sağlamaktır. Tarafımızca yapılan bu çalışmada 1950 yılından günümüze gelinceye kadar ki dönemde Nevşehir yazılı basın-yayın hayatının bilinmedik yönlerine temas edilerek bir yandan yerel basının günümüze kadar gelen var olma mücadelesi anlatılırken diğer yandan basının toplum hayatında üstlendiği rolü Taner Bey'in anlatımlarından yola çıkarak ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Taner Erdoğan, Nevşehir, Basın-Yayın.

THE UNKNOWN ASPECTS OF THE PRINT MEDIA OF NEVŞEHİR WITH THE EXPRESSION OF TANER ERDOĞAN, A PATRON OF THE LOCAL PRESS

Abstract

Perhaps one of the key points that we historians miss about the time we live in is that we write about these everyday issues not today when they are fresh but we tend to write about them when they become dated. However, if we, researchers, had learned from the people who witnessed various issues of their period and had redacted in time, we would not face with a lack in the pages of history today. Starting from this conception, we have done an interview with our valuable elder Taner Erdoğan, who has witnessed the events in his time and could be considered as the living history. For the development of the written press of Nevşehir, we have found out the knowledge and experience of Erdoğan who still keeps the vivid memories but when he passes away (May Allah give him healthy and long life) he will take all these memories with him. Therefore, we have wanted to offer this to the service of the researchers and to the future generations by doing an interview with him and by redacting it. The aim of this study is to contribute to the works of the history of Nevşehir press ahead of this study and to provide guidance for the new studies. This study touches upon the unfamiliar aspects of written press period of Nevşehir mainly from 1950 until the present day. On the one hand we will describe the struggle for existence of the local press up to now; on the other hand, we will put forth the role of media on the life of the society by the narrative based on Mr. Erdoğan's expression.

Key Words: Taner Erdoğan, Nevşehir, Press.

* Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü.

Giriş

Atatürk'ün de dikkat çektiği üzere halkın müşterek sesini yöneticilere yansıtmak, sorunlarını yöneticilere iletmek gibi demokratik bir araç vazifesi gören özgür ve bağımsız basın, yöneten ve yönetilenler tarafından da bir şans olarak görülmesi gerekir. Çünkü bunlar halk ile yöneticiler arasında köprü görevi yaparlar. Halktan gündelik yaşamındaki eleştirileri ve olaylara bakış açılarını etraflıca işlemek suretiyle haberlere konu yaparken, yöneticiler halkın beklentilerini bu yayın organları ile öğrenirler ve halka yönelik yapılacak hizmetin daha iyi yapılabilmesi için gayret ederler. Halk ise perde arkasında yaşanan aksaklık, usulsüzlük, başarısızlık ve yolsuzluk gibi kendini olumsuz yönden etkileyebilecek meseleleri basın aracılığıyla öğrenirler. İşte yöneten ve yönetilenler arasında süre gelen bu iki yönlü etkileşim hali yerel basına önemli sorumluluklar yüklemiştir.¹

Yerel basının Nevşehir'de üstlendiği sorumluluk 1950 yılında başlamış ve günümüzde de bu sorumluluğu devam ettirmektedir. Nevşehir yazılı basınının toplum hayatına etkisi 1950 yılından 2000 yılına kadar farklı, 2000 yılından 2014 yılına kadarki süreçte farklı seyirlerde olmuştur. İlk elli yıl Türkiye genelinde olduğu gibi Nevşehir'de de yerel basın bir yandan kısıtlı imkânlarla faaliyet alanı bulmaya çalışırken bir yandan da toplumun yerel basından beklentilerini yeterince karşılayamam anının eksikliği yaşamıştır. Bu durumun yaşanmasına neden olan en büyük engel, basın-yayın sektörünün yüksek maliyet gerektiren uğraş alanlarından biri olması bunun yanında maliyeti yüksek ve bir o kadar da külfetli sayılabilecek bu işin giderlerini karşılayabilecek girişimcilerin ekonomik düzeyleri yeterli seviyeye ulaşmadan bu işe el atmalarından kaynaklanmıştır.

Nevşehir basın-yayın hayatının dönüm noktası 2000 yılıdır. Nevşehir'de 1950 yılında yayın hayatına başlayan gazetelerin 2000 yılına gelinceye kadarki 50 yıl içinde Nevşehir merkezde çıkartılan 12 gazetenin tamamı, ilçe merkezlerinde çıkartılan 14 gazetenin 12'sinin yayın hayatını sonlandırması bunun en önemli kanıtı olmuştur. 2000 yılından sonra Nevşehir merkezinde yayın hayatına başlayan 10 gazetenin ve ilçe merkezlerinde çıkartılan 4 gazetenin tamamının günümüzde yayın hayatına devam ediyor olması yine haklılığımızı ortaya koyması bakımından önemlidir.²

Yerel gazeteci ve entelektüel kimliğiyle yerelde karşılaşılan sorunlara katkı sağlayabilecek bir potansiyele sahip olan ve bir önceki paragrafta anlatılan sürece tanıklık eden Taner Erdoğan'ın anlatımlarından yola çıkılarak Taner Erdoğan'ın kim olduğu, Nevşehir yazılı basınının ilk yılları, ilk matbaanın Nevşehir'de faaliyete geçirilme süreci ve teknik özellikleri, Taner Erdoğan'ın çiraklıktan patronluğa giden gazetecilik hayatı, basın hayatının Nevşehir'de şekillenme süreci ve karşılaşılan zorluklar, sahibi bulunduğu gazetenin basın-yayın hayatının başlama ve bitiş süreci, Taner Erdoğan'ın basın hayatı içindeki resmi görevleri, Nevşehir yazılı basının müdavimleri ve günümüzde Nevşehir basınının durumu, gibi konu başlıkları işlenecektir.

1. Taner Erdoğan Kimdir

Taner Erdoğan, 03.09.1948 yılında Nevşehir (merkez)'de dünyaya geldi. İlk (Cumhuriyet İlkokulu), orta (Nevşehir Ortaokulu) ve lise tahsilini (Nevşehir Lisesi) doğduğu yer olan Nevşehir'de tamladıktan sonra Ankara İktisâdi ve Ticarî Akademisi Ekonomi-Maliye bölümünü bitirdi. Daha sonraki süreçte Fatma Erdoğan'la evlendikten sonra biri erkek iki kız

¹ Nail Güreli, "Yerel Basının İşlevi ve Demokratilerde Önem", *Türkiye'de Yerel Basın*, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul 2007, s. 173-174.

² Hüseyin Saraç, "Cumhuriyet Döneminde Nevşehir'de Basın-Yayın Organlarının Tarihsel Gelişim Süreci", *1. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildirileri*, C. 4, Nevşehir Üniversitesi Yayınları, Ankara 2012, s. 97-98.

olmak üzere üç çocuğu dünyaya geldi. Eşi giyim öğretmeni olan Taner Bey'in en büyük kızı Işıl Hanım ve oğlu Mustafa Bey doktordur. Ortanca kızı İkbal Hanım ise Türkçe öğretmeni olarak mesleki hayatlarına devam etmektedirler.

2. Nevşehir Yazılı Basımın İlk Yılları

Cumhuriyet döneminde Nevşehir'in basın-yayın hayatı 1950'li yıllarda başlamıştır. İlk dönemler diyebileceğimiz ilk on yıl (1950-1960) matbaanın yeteri derecede henüz yaygınlık kazanmamasından dolayı yayınlanan gazeteler Nevşehir ili dışında basımı yapılmış ve Nevşehir'de dağıtılmıştır. Haftalık olarak okurlarıyla buluşan bu gazetelerin yayın süreleri oldukça kısa olduğu gibi bunların sayıları da bir elin parmaklarını geçmeyecek kadardı. Yeni Muşkara Gazetesi (1950), Demokrat Nevşehir Gazetesi (1954-1963) ve Nevşehir'in Sesi Gazetesi (1956) il dışında basılıp Nevşehir merkezinde dağıtımı yapılan gazetelerdi. Bunun yanında Demokrat Ürgüp Gazetesi (1955) ise il dışında basılıp ilçe merkezinde dağıtımı yapılıyordu. Belirtilen gazetelerin basım yeri Ankara ve Kayseri idi³. Yeni Muşkara'nın yayın aralığı birkaç sayı ile sınırlı kalmış, ulaşım zorlukları nedeniyle gazetenin yayın hayatına son verilmiştir. Demokrat Nevşehir gazetesi de Demokrat Parti'nin siyasi dönemlerinde etkili olduktan sonra bu gazetenin de yayın hayatı son bulmuştur. Demokrat Nevşehir Gazetesine karşı CHP (Cumhuriyet Halk Partisi) görüşünü savunan Nevşehir'in Sesi Gazetesi'nin yayın hayatının sona ermesinin sebebi ise gazete sahibi Avukat Tahir Tüzün'ün Nevşehir'den ayrılarak memleketi Kayseri'ye taşınmasıdır.⁴

3. İlk Matbaanın Nevşehir'de Faaliyete Geçirilme Süreci ve Teknik Özellikleri

Taner Bey, Nevşehir'in ilk matbaasının Metheris diye adlandırılan yerde Nevşehirli olmayan biri tarafından tam tarihi bilinmemekle beraber 1950 yılından önce açıldığını, burada kaldığı iki ay zarfında iş yapamaması hasebiyle de makinelerini toplayıp gittiğini belirtmektedir. Matbaanın ismini, sahibinin kim olduğunu, nerden gelip burada kaldığı iki ayın ardından nereye gittiğini kendisinin bilmediğini, matbaanın Nevşehir'e geldiğini bilen az sayıda insanın da matbaa ve matbaacı hakkında bilgilerinin bulunmadığını ifade etmiştir.⁵

İlk matbaadan sonra kurulan ikinci ve en eski matbaa Marmara Matbaası'dır. Matbaa Zeki Seviğ tarafından 1959 yılında kurulmuştur. Aynı zamanda burası Nevşehir'in ilk günlük Gazetesi olan Yeni Nevşehir Gazetesi (1959-1970)'nin basıldığı yerdir.⁶ Veli Seviğ 1970 tarihinde memleketi Düzce'ye taşınmasıyla matbaayı kapatmıştır. Matbaayı kapatmasıyla beraber de bu matbaada basımı yapılan aynı zamanda Veli Seviğ'in sahibi olduğu, Taner Erdoğan'ın da gazetecilik hayatının başladığı Yeni Nevşehir Gazetesinin de doğal olarak yayını son bulmuştur.⁷ Gazetenin yayın hayatının son bulunduğu 1970 yılında Yeni Nevşehir Gazetesi (1959-1970), Gündüz (1966-1976), Lale Gazetesi (1970-1995) ve Nevşehir Göreme Gazetesi (1970-2002) olmak üzere Nevşehir'de dört gazete faaliyetlerini sürdürüyordu.⁸

Nevşehir'de gazeteler ilk dönemlerde "Tipo" denen düz baskı makinalarında basılıyordu. Gazeteler "hurufat" denen harflerle "kumpas" denilen el aletlerine harfler tek tek dizilerek

³ Saraç, "Cumhuriyet Döneminde Nevşehir'de Basın-Yayın Organlarının Tarihsel Gelişim Süreci", s. 80-82.

⁴ Taner Erdoğan, Mustafa Öglü, 03/09/1948 Doğumlu, 03/02/2014 Tarihinde Yapılan Röportaj, bkz. Tarafınca kaleme alınan "Cumhuriyet Döneminde Nevşehir'de Basın-Yayın Organlarının Tarihsel Gelişim Süreci" konu başlıklı çalışmamda dönemin Nevşehir'in Sesi Gazetesi'ne dayanarak adı geçen gazetenin imtiyaz sahibinin Yaşar Akyüz olduğunu belirtmiştim. Anladığımız kadarıyla gazetenin resmi sahibi Yaşar Akyüz, gerçek ancak resmi olmayan sahibi Tahir Tüzün olduğu anlaşılmaktadır. Tahir Tüzün bu yıllarda gazetenin yazı işleri müdürü olarak görev yapmaktadır.

⁵ Erdoğan, 03/02/2014 Tarihinde Yapılan Röportaj.

⁶ Saraç, "Cumhuriyet Döneminde Nevşehir'de Basın-Yayın Organlarının Tarihsel Gelişim Süreci", s. 84-85.

⁷ Erdoğan, 03/02/2014 Tarihinde Yapılan Röportaj

⁸ Saraç, "Cumhuriyet Döneminde Nevşehir'de Basın-Yayın Organlarının Tarihsel Gelişim Süreci", s. 84-85.

hazırlanabiliyor ve gazetenin sayfaları saatlerce elde harf harf dizilen sütunlardan meydana getirilmesinin ardından gazetenin basımı yapılabilirdi. Ardından gene aynı harfler yerlerine tek tek dağıtılarak bir sonraki sayfanın basım işleri tamamlanıyordu. Bu süreç oldukça zahmetli ve bir o kadar da meşakkatli bir işti. Yazılar kumpasa ayarlı dizilemezse sayfaya yerleştirilirken veya sayfada baskı yapılırken dağılması muhtemeldi. Bunun için de ne kadar dikkat etseniz imla hatası, matbaacı tabiri ile “müsaahh hataları” engellenemiyordu. Matbaa işçiliği meslek becerisi gerektiren bir işti. Bir işçinin yetişmesi de uzun zaman almaktaydı. Taner Erdoğan Bey’in ilk tecrübe kazandığı Yeni Nevşehir Gazetesi de bu şartlarda basımı yapılmıştı.⁹

4. Taner Erdoğan’ın Çırağıktan Patronluğa Giden Gazetecilik Hayatı

Taner Erdoğan Bey, gazeteciliğe mektepli olarak değil alaylı olarak devam eden gazetecilerdendir. Onun gazetecilik hayatı ilkokul sıralarında başladı. 1959-1960 yılları arasında yaşanan Kıbrıs olayları sırasında bu olayları protesto etmek için Nevşehir’in o zaman tek meydanı sayılan ve adına Sümer Meydanı denilen (Sümerbank’tan dolayı bu ad veriliyordu) alanda EOKA’yı¹⁰ protesto için düzenlenen mitingden çok etkilenmişti. O günün akşamı yazdığı bir şiiri, Nevşehir’in tek Gazetesi olan Yeni Nevşehir Gazetesi’ne vermiş ve şiir gazetede yayınlanmıştı. Tabii bu Taner Bey’i cesaretlendirmişti. Taner Bey şiiri dönem arası tatile giden öğretmeni için yazmıştı. “Öğretmenim geliyor dağı taşı deliyor ırmaqlardan geçerek soğuk sular içiyor” mısralarında da anlaşılacağı üzere çocuk ruhu ile yazdığı özlem dolu bir mektuptu. Bu mısraları okuyan gazetenin sahibi Veli Seviğ, kendisini bürosuna çağırarak iltifatlar etmiş, çay ikramında bulunmuş ardından da Taner Bey’e dönerek “benim muhabirim olurusun” diye sormuştu. Veli Seviğ’in bu teklifi Taner Bey’in hayatını değiştiren ve hayatı boyunca aldığı en güzel teklifti. Taner Bey büyük bir mahcubiyet içinde, amca diye hitap ettiği Zeki Beyin teklifini sohbetin sonunda kabul etmişti. Taner Bey eve adeta uçarak gidiyordu. Matbaanın bulunduğu yer ile evlerinin arası, şehrin her tarafında olduğu gibi topraktı. Sadece ana cadde, yani şimdi bankaların bulunduğu eski hükümet konağının olduğu cadde granit taş döşeli idi. Evleri ise şimdiki Karasoku Mahallesinde, Karasoku camiine yakın bir yerde bulunuyordu. Bu çevrelerin toprağına halk halk “Mezar Toprağı” ismini vermişti. Kendileri de aynı şekilde adlandırıyorlardı. “Mezar Toprağı” ayak basıldığı anda pudra gibi etrafı toza boğan bir yapıya sahip olduğu için, yollarda insanlar yürürken, adeta sis varmış gibi bir görüntü meydana gelirdi. Taner Bey bahsedilen “Mezar Toprağı” daha sonra mısralara dökmek suretiyle toprağın özelliğini adeta tasvir etmişti. Taner Bey, Zeki Seviğ’in muhabirlik teklifini aldıktan sonra bu “Mezar Toprağı” arasından eve koşarken ayaklarının çıkardığı tozun teriyle karışmasının ardından çıkan görüntüyü eve ulaşmasının ardından bu haline annesinin kızmasıyla fark etmişti.¹¹ Yeri gelmişken Taner Erdoğan’ın mısralara konu yapacak kadar etkilendiği “Mezar Toprağı” konulu şiirini sizlerle paylaşmak istedinim.

⁹ Erdoğan, 03/02/2014 Tarihinde Yapılan Röportaj.

¹⁰ EOKA, 1950’li yıllarda Yunanistan’ın desteğiyle Georgis Grivas liderliğinde Kıbrıs’ta kurulan ve Kıbrıs’ın Yunanistan’a bağlanmasını amaçlayan silahlı bir örgüttür.

¹¹ Erdoğan, 03/02/2014 Tarihinde Yapılan Röportaj.

MEZAR TOPRAĞI

Mezar toprağı *derdik* kentimin topraklarına

Pudra gibi, güneş ışığı yakardı çayır çayır sanki ateş küli

Ufak parmaklarında ölümü anımsatırdı duvar taşları

Yağmurda her yer çukur, çamur kokardı vıcık vıcık,

Kir taneleri yanaklarında kururdu

Bazen kaçın derlerdi, kuduz var

Damlarda bulurdük kendimizi

Çember çevirirken taşlı yollarda

Nasır birikirdi kolları

Zabita geliyor çığılığı rüyalarımıza girerdi.

Büyüdük, adam oldu dediler mahallenin küçük bebesi

Amca dediğinde anladık her şeyi

Zannedersin ki geride kalak asırlar, yaşananlar sanki masal

Türkü söylüyor artık ayağımızdaki kunduramın

Duvarlar ölümü hatırlatmıyor, topraklarımız olimpiik, giydiklerimiz sentetik

Ter kokan kirlerin yerinde içi dolu dışı boş kırışıklıklar birikmiş

Ayağımız çukura basmıyor, bir elimiz çukurda artık

Polis coplanıyor, zabita korkusu yok. En kötüsü bu ölüm korkusu.

Mezar toprağının üstünde yanarak gezmek değil, altında kalmak korkusu.

Bunun adı kentimin havasında alınan nefes, verilen can, hayat, nasılda geçmiş zaman.

Taner Erdoğan, Nevşehir, (03.02.2014).

Taner Bey'in babası devlet memuruydu. Eski ismiyle icra memuru. Tabi daha sonra bu memurluk icra müdürlüğü şekline dönüştürülmüştür. Güçlü bir kalemi vardı. Taner Bey bunun farkında idi. Daha sonraki senelerde yaşanan bir durumda kendisinin yanılmadığını anladı. Taner Bey anısını şöyle anlatıyor; "Büyük kızım Işıl Nevşehir Anadolu Lisesi'nde okuyordu. Ben ise Nevşehir Göreme Gazetesi'nin sahibiydim. Milli Eğitim Müdürlüğü bir kompozisyon yarışması düzenlemişti. Kızım benden yardım istedi ve ben de kızıma yardım ettim. Gerçekten çok güzel bir kompozisyon olmuştu. Birinci geleceğini unuyordum. Sonuçlar açıklandığında ve kızımın kompozisyon yarışmasının ikincisi olduğunu öğrenince çok şaşırılmıştım. Birinciliği kimin aldığı öğrenince şaşkınlığım daha da artmıştı. Kardeşimin kızı Evrim Erdoğan il birincisi kızım da il ikincisi olmuştu. Babamla birlikte oturuyorlardı. Onun kompozisyonuna da babam yardımcı olmuştu. Yani babamın katkı sağladığı kompozisyon birinci gelmişti. Bu beni teselli etti ve bende hep tatlı bir anı olarak kaldı".

Taner Bey, Yeni Nevşehir Gazetesi'nin sahibi Zeki Seviğ'den aldığı muhabirlik teklifi ile eve geldiğinde çok mutluymuştu. Bu durumu akşam babasıyla paylaştı. Teklifi babası da memnuniyetle karşıladı. Ertesi gün bir vesikalık fotoğraf çektirmesi gerekiyordu. Vesikalık fotoğrafı, günümüzde hatıralarda kalan ve kutu şeklindeki makinalarla yapıyorlardı. Kolları dirseklerine kadar kolçaklı şipşak fotoğrafçılar, eski vali konağının tam karşısında o zaman yeni sinema vardı. Bu günkü Akbank'ın biraz alt tarafındaki yeni sinema önündeki yol

kenarında bu işleri yapıyorlardı. “objektifin içine bak, hiç kıılmadama, şimdi kutunun içinden kuş çıkacak” gibi esprilerle hizmet ederlerdi. O zamanlar bu işi yapan 3 veya 4 fotoğrafçı vardı. Henüz renkli fotoğraf makinası nedir bilen yoktu. Çekilenler siyah beyaz fotoğraflardı. Bu şıpsakçı fotoğrafçıların çoğu günümüzde Nevşehir’in modern fotoğrafçılık işini yapan esnafları oldular. Kendisi de işte o kutunun içine hiç kıılmadama bakarak vesikalık fotoğraf çektirip ardından fotoğrafı aldığı gibi Yeni Nevşehir Gazetesi’nin bürosuna götürdü. Muhabirlik kartı artık cebinde hazırды. Kartı cebinde eve giderken, herkesin kendisine baktığını ve selam verdiklerini zannediyordu. O artık Nevşehir basınının en küçük (11 yaşında) gazetecisi olarak meslek hayatına atılmıştı. Ömür boyu gazetecilik görevini sürdüreceğ olan gazeteci Taner Erdoğan’dı.¹²

Yeni Nevşehir Gazetesi’nde gazeteciliğe başlaması okul hayatında Türkçe ve Edebiyat derslerine hep tesir etmiştir. Mezun olduğu Cumhuriyet İlkokulu’nda okul bitirme sınavında kendisinin yazdığı kompozisyon, öğrenciler arasında birinci gelmişti. Okul müdürü kendisini bütün öğrenciler önünde kompozisyonunu okutmuş ardından tebrik edip öğrencilere alkışlatmıştı. Bu da kendisinin unutamadığı hatıralarındandır.¹³

Muhabirliğe başladıktan sonra, okul ve dersler dışında kalan zamanını ya gazetede ya da dışarda haber toplayarak geçiriyordu. Vali ile açılışlara gidiyor, belediye başkanı ve diğer bürokratlarla toplantılara katılıyordu. Çocuk yaşta olmasına rağmen kendisini onların yanında gibi hissetmeye başlamıştı. Liseye başladığı dönemlerde artık Yeni Nevşehir Gazetesi’nin köşe yazarı olmuştu. “Kül Yutmaz” başlığı adı altında günlük fıkralar, “Kazan Kaynıyor” başlığı altında Nevşehir siyasetinin ve bürokrasisinin kulis haberlerini yazıyordu. Bir gün Zeki Seviğ’in kendisine karşı yaptığı seslenişini hiç unutamadı. Seviğ: “kardeş, artık sana bir maaş bağlamak zamanı geldi” diyordu. Taner Bey bu durum karşısında utancından ter içinde kalmıştı. Birkaç gün içinde maaşını aldı. Bu onun emeğinin karşılığında aldığı ilk maaşıydı. Maaşı haftalık 2.5 kuruştı. O yıllarda bir öğrenci için büyük bir paraydı. Bu paraya bir gömlek satın alınabiliyordu. Bu günkü para ile yaklaşık olarak 15 aylık 60 Türk Lirası’nın karşılığıydı. Matbaada ücretler aylık değil haftalık ve hafta sonu dağıtılıyordu. Bu kazancı ile kendisi hep güzel giyecekler almaktaydı. Hiçbir zaman kötü alışkanlıklar edinmedi. Hayatın hiçbir döneminde sigara ve içki gibi kötü alışkanlıkları olmadı.

Yeni Nevşehir Gazetesi’nde çalıştığı ilk yıllarındaki yaşadığı ilginç olaylarından birini kendi ağzından dinleyelim: *“Gazetenin tashihiğini genelde ben yapardım. Sınavlarımın yoğun olduğu bir sıra, tashihiğini (düzeltmeler) bir başka arkadaşına bırakmıştım. Bir sabah gazeteye geldiğimde, seni Vali Bey arıyor dediler. Gazetenin sahibi Zeki Seviğ’i aramış önce. Gazetenin tashihiğini kim yapıyor diye sormuş. O da beni söylemiş. Hemen, dönemin valisi Faruk Önder’i aradım. Telefona çıkan Vali Faruk Önder’di. (beni de çok severdi ve sürekli açılışlara beni yanında götürürdü). Bana biraz alaylı, biraz sert sesle; bu gün gazetenin manşetinde yazdığınız nedir diye sordu. O günkü tashihiğini ben yapmamıştım. Ama sorumlu bendim. Bilmeyorum ben sınava gitmiştim diye cevap verdim. Nasıl bilmezsin, bak bakalım gazeteye dedi. Hemen o günün Gazetesini getirttim. Elime aldığımda adeta dilim tutulmuştu. “Merkez Valilerle İlgili Kararname Yayınlandı” diye manşetten verdiğimiz haber “MERKEP VALİLERLE İLGİLİ KARARNÂME YAYINLANDI” olarak çıkmıştı. Bir harf hatası bizi çok zor duruma sokmuştu. Ama Vali Faruk Önder bu yanlışlığın farkında idi. Sonradan o da kahkahalarla güldü. Biz de ertesi günü gazeteye düzeltme koyduk.*

Taner Bey, Yeni Nevşehir Gazetesi’nde çalıştığı lise yıllarında bu gazetede ki sorumluluğunun yanı sıra Tercüman Gazetesi (o zaman Türkiye’nin en büyük iki

¹² Erdoğan, 03/02/2014 Tarihinde Yapılan Röportaj.

¹³ Erdoğan, 03/02/2014 Tarihinde Yapılan Röportaj.

Gazetesinden biri) ve Türk Haberler Ajansı Bölge Temsilciliğini görevini de yürütüyordu. Bu görevleri kendi işinin patronu olduktan sonra da sürdürmüştür.¹⁴

5. Basın Hayatının Nevşehir’de Şekillenme Süreci ve Karşılaşılan Zorluklar

Basın hayatının şekillenme süreci 1970 yılından sonra başlamıştır. 1950-1970 yılları arası yazılı basının en sancılı dönemleriydi. Belirtilen yıl aralığında az sayıda gazetenin basılması, basılan gazetelerin de büyük oranının Nevşehir dışında basılıyor olması, bunun yanında bu yıllardaki gazetelerin yayın hayatlarının kısa olması bu duruma örnek gösterilebilir. Bahsedilen yıllar Nevşehir basın hayatının hafızasının oluşmaya başladığı ve bu çalışma alanının yeni sayılabilecek dönemleriydi. Ulaşım sorunundan dolayı Nevşehir’e günlük gazeteler doğru dürüst gelmezdi. Gelen gazeteler de sadece abone sayısına getirilirdi. Gazete dağıtıcısı iade sorunu yaşamamak için abonman oranınca gazete temin etmeye çalışırdı. Ulusal çaptaki haberler ancak radyolar vasıtasıyla takip ediliyordu. Bu bakımdan da yerel basının önemi çok büyüktü. Basın ahlak yasasına uymak ve toplumun çıkarlarını kendi çıkarlarından hep önde tutmak bir namus anlayışı gibi düşünülürdü. Gazeteler elle dizilip “tipo” ya da “pedal” dediğimiz baskı makinelerinde basılıyordu. Bu makineler elektrige bağımlı çalışıyordu. Belirtilen tarih aralığında elektrik kesintileri de sık sık yaşanmaktaydı. Böyle durumlarda insan gücü devreye sokuluyor gazetelerin yayınlarında büyük sıkıntılarla karşılaşılması için makinaların kolu elle döndürülmek suretiyle gazetelerin yayını aksatılmamasına gayret ediliyordu. Elektriklerin sık sık gittiği dönemlerde Nevşehir’in elektrige Nevşehir Belediyesi’nin elektrik santralinden karşılanmaktaydı. Hırfanlı Barajı tamamlanıp barajın hizmete açılmasına kadar bu sıkıntılar sürdü. Diğer taraftan gazeteleri basıma hazırlama aşamasında büyük sıkıntılarla karşılaşılırdı. Haber bulmak, haber toplamak hele hele resimli haber yapmak inanılmaz derecede zordu. Resimli bir haber kullanmak zorunda kalındığında önce bu resimleri karanlık odada fotoğraf haline getirilmesinin ardından en yakın “klişe atölyesine” göndermeniz gerekiyordu. Nevşehir’e en yakın “klişe atölyesi” Ankara’da bulunuyordu. Ankara’ya ulaşım aracı bulunabilirse ki; dönemin ulaşım aracı sadece bir otobüstü ve Ankara’ya seferler düzenli değildi. Bunun yanında otobüs firması yolcu listesini tamamlayabilirse Ankara’ya hareket etmekteydi. Dönüş için de aynı durum söz konusuydu. Aynı gün içinde dönüş ise hiç olmazdı. Karanlık odada fotoğraf haline getirilen resimler zarfın içine konulup otobüsle Ankara’ya gönderilmesinin ardından zarfı otobüsten almaları için Ankara’ya telefon etmeniz gerekiyordu. Bu defa da telefon macerasıyla karşılaşılıyordu. Manuel (elle işletilen) olan telefonlarla hemen ulaşmanız mümkün değildi. Önce karşınıza santralden bir görevli çıkacak, görüşmek istediğiniz abone numarasını görevliye yazdıracaksınız nöbet değişikliği olup da notunuz kaybolmazsa en az 8-10 saat bazen bir iki gün telefonun başında aradığınız abonemin bağlanmasını bekleyeceksiniz. Ulaşım sağlanırsa otobüsle gönderilen zarfı almalarını rica edeceksiniz. Aksamasız bu da oldu diyelim “klişe” her gün yapılmadığı için birkaç gün bekleyeceksiniz. Çekilen fotoğraf “Klişe” yapıldıktan sonra Ankara’dan Nevşehir’e gelen ilk otobüsle elinize ulaşmasının ardından bu fotoğrafı günlerce sonra haber olarak yayınlayacaksınız. Bu süreç posta yoluyla yapılması halinde resimli haber yapmak 20 günün bulabiliyordu. Örneğin dönemin gazetelerinde yer alan Peribacaları, Göreme, Vali, Belediye Başkanı ve bürokratların resimlerinin ayları tekrar tekrar kullanılmak zorunda kalınması, bu sıkıntılı sürece girilmeden haber yapılmak istenmesinden kaynaklanmıştır. Okuyucu resimli haber yapmanın ne derece zor olduğunu bilmediği için neden aynı resimler çıkıyor diye zaman zaman gazetelere yönelik eleştiriler yöneltmişlerdir. Bütün bunların yanında bir de “hurufatta” eksilme olursa işte o zaman durum çok daha vahim olurdu. Yenisini alana kadar “i” harfi yerine “ı” harfi hatta bazen “l” harfi dizmek zorunda kalınıyordu. Tıpkı İngiliz harfleri gibi. Bu sıkıntı giderilinceye kadar eleştiri yağmuruna tutulmamak için Taner Erdoğan dâhil olmak üzere gazete sahiplerinin en çok

¹⁴ Erdoğan, 03/02/2014 Tarihinde Yapılan Röportaj.

başvurduğu yol, ortada gözükmemek ve telefonlara çıkmamaktı. İşin ilginç olan yanı gazetenin ücretli abonesi ender bulunurken bu durumu eleştirenlerin bir hayli fazla olmasıydı.¹⁵

Bu sıkıntıların yanında yetmişş eleman bulmak da başlı başına bir problemdi. Mevcudu koruyabilmek adına her türlü tavize katlanmanızı gerekebiliyordu. Taner Bey bu durumu başından geçen bir anısıyla örneklendiriyor; "Gazetenin baskısının gecikmemesi için yazıların en geç saat 14:00'a kadar dizgiye verilmesi gerekir. O gün Nevşehir'e yeni bir emniyet müdürü atanmıştı. Tabii günümüzdeki gibi internet olmadığı için göreve yeni başlayan emniyet müdürünün ismini öğrenmemiz zaman alırdı. Dizginin gecikmemesi için haberi yazdım ve sadece isim kısmını boş bırakarak diğer kısımları daktilo ile yazılı habere kırmızı kalem ile - bu kısmı dizgide isim yerini boş bırakın, diğer tarafları hazırlansın ben emniyet müdürünün ismini öğrenmeye gidiyorum ismini bu boşluğa koyarsınız- diye not düştüm. Ben gelene kadar kırmızı kalemle düştüğüm not da aynı şekilde dizgiye girmiş ve gazete basılmıştı. Gazeteyi yeniden basmak zorunda kaldık"

6. Sahibi Bulunduğu Gazetenin Basın-Yayın Hayatının Başlama ve Bitiş Süreci

Taner Erdoğan Bey, liseyi bitirdikten sonra 1964 yılında kurduğu Doğan Matbaa ile çırağıktan patronluğa yükselmişti.¹⁶ Artık kendi işinin patronluğunu yapıyordu. Tercüman Gazetesi ve Türk Haber Ajansı'nın da aynı zamanda bölge temsilciliklerine devam ediyordu. 9 Kasım 1970 yılından 2002 yılına kadar tam 32 yıl yayın hayatı devam edecek olan Nevşehir Göreme Gazetesi'ni yayın hayatına soktu. Gazete günlük olarak basımı yapılmaktaydı. İlk sayısının başyazısını Nevşehir'in ender yetiştirdiği devlet adamlarından, eski sağlık ve işleri bakanı, Nevşehir milletvekili ve senatörü Prof. Dr. Ragıp Üner yazdı. Nevşehir'de bu tarihte, Yeni Nevşehir Gazetesi ile birlikte günlük olarak yayın yapan Lale ve Gündüz gazeteleri yayınlanmaktaydı. Dördüncü ve günlük olarak yayın hayatına giren Nevşehir Göreme Gazetesi hem resmi hem de özel ilan alabiliyordu. Dönemin adı geçen dört Gazetesi de kendi matbaasında basılıyordu. Alınan ilanların gazetelerin ekonomik yükünü taşınamaması ve zararına yayın hayatını devam ettirmeleri bir süre devam etti. İlk olarak yeni Nevşehir Gazetesi (1959-1970), daha sonra Gündüz Gazetesi (1966-1976) kapandı. Lale Gazetesi de (1970-1995) yayını durdurmak zorunda kalacaktır.¹⁷

Gündüz Gazetesi'ni sahipleri tarafından satılmak istenmesi üzerine bu gazetenin yayın hakları Taner Erdoğan Bey tarafından satın alındı. Zaten Nevşehir Göreme Gazetesi'nin sahibi olan Taner Beyin Gündüz Gazetesi'ni satın alıp bir sayı çıkardıktan sonra bu iki gazetenin getirdiği ağır yükleri görenek Gündüz Gazetesi'nin yayın hayatına son vermek zorunda kaldı. Nevşehir Göreme Gazetesi ise yayın hayatına 32 yıl boyunca Nevşehir'in günlük vasıflı¹⁸ Gazetesi olarak yayın hayatını sürdürdü. Belli dönem Lale Gazetesi de vasıflı gazete olarak Nevşehir'in yayın hayatında etkili olmuştur.¹⁹

¹⁵ Erdoğan, 03/02/2014 Tarihinde Yapılan Röportaj.

¹⁶ Taner Bey, Yeni Nevşehir Gazetesi'nde çalıştığı yıllarda patronluğunu yapacak olduğu Doğan Matbaasını (1964) ve Nevşehir Göreme Gazetesi'ni (1970) faaliyete geçirdi. Kendisi zaten Yeni Nevşehir Gazetesi'nin bir mensubuydu. Böyle bir işe girişmesinin sebebi; her insan gibi kendi işinin patronu olmak isteği, Nevşehir basın hayatında daha etkili hale gelmek hedefleri arasında olması, bazı hukuksuzluklara göz yumamaması, bunun yanında haber değeri yüksek olaylara ve yazılara müdahale edememesi, yeterli derecede tercih hakkını kullanamaması, her doğruyu okurlarıyla buluşturamaması gibi faktörlerin etkili olduğu söylenebilir.

¹⁷ Erdoğan, 03/02/2014 Tarihinde Yapılan Röportaj.

¹⁸ Vasıflılık; Bir gazetenin resmi ilan alabilmesi durumudur. Herhangi bir gazete vasıflı olabilmesi için Başbakanlık Basın-Yayın Genel Müdürlüğü'nün tüzüğünde de yer alan kanunların öngördüğü şartları taşıması ve bunun paralelinde yayın yapması gerekir. Bu şartları yerine getiren gazete vasıflı hale gelir. Kanunlara göre biri gazeteci olmak üzere oluşturulan üç kişilik bir heyet, gazetenin istenilen şartlara uyup uymadığını denetler. Ardından rapor düzenleyerek valilik bünyesindeki ilgili birime teslim eder. Gazete, istenilen şartları taşıyorsa

Nevşehir Göreme Gazetesinde görev yaptığı dönemlerde Kayseri'nin tek bölge Gazetesi olan Kayseri Haber'de "Sumak" başlığı adı altında yazılar yazdı.²⁰ Çeşitli gazetelerde Ahmet Salih imzası ile "Gör-düğüm", "Harbice", "Yorum Lu Yorum" başlıkları altında yazılar kaleme almıştır. Halen "Yorum Lu Yorum" başlığı altında Nevşehir'de günlük olarak yayın yapan Nevşehir Kent Haber Gazetesinde, Nevşehirgazete.com internet adresinde köşe yazılarına devam etmektedir. Kanal K televizyon kanalında "dikdörtgen" isimli programda ve "radar" isimli canlı yayın programlarında yorumcu olarak haftalık programlar yaptı. Kanal K Televizyonu'nun kapanması üzerine Kapadokya TV televizyon kanalından program yapması yönünde ısrarla yapılan teklif üzerinde düşünülmektedir. Muhtemelen bu çalışmamız yayınlandığında kendisini Kapadokya Televizyonu'nda program yapıyor olacaktır.²¹

1995 yılına gelindiğinde bir yol ayrımına gelmişti. Doğru Yol Partisi'nin Hüsametdin Cindoruk ve Süleyman Demirel dönemlerinde merkez karar kurulu üyesi olarak görev yapmış ve daha sonra Tansu Çiller döneminde Nevşehir Doğru Yol Partisi İl Başkanı olarak görevine devam etmişti. O dönem Nevşehir birinci sıra milletvekili birinci sıra aday seçilmişti. Siyasî çalışmalar ve gazete ile ilgili çalışmalar kendisini bir hayli yormakta hatta zorlamaktaydı. Ya siyaseti ya da gazeteciliği tercih etmesi gerekiyordu. Hem, gazete de sürekli zarar ediyordu. Bu sıralarda "Basın Şeref Kartı" (sürekli basın kartı) sahibi olmuştu. Gazetesini ve matbaasını satın almak isteyen siyasî gruplar vardı.²² Kendisi gazeteyi satmak yerine Tüfekçioğlu Matbaası'nın sahibi Nuri İven'e bir kuruluş dahi almadan gazetenin yayın haklarını devretti. Sadece tek şartı vardı. O da Nevşehir Göreme Gazetesi yaşatılacaktı. Gazeteyi alan Tüfekçioğlu Matbaası beş yıl daha gene Nevşehir'in vasıflı günlük tek Gazetesi olarak yayın hayatını devam ettirdi. Ancak 2000 yılına gelindiğinde bazı gazetelerin vasıflı hale gelip resmi ilan almaya başlaması ile maalesef gazetenin yeni sahipleri sözlerini tutmadılar ve 32 yıllık günlük olarak yayın hayatını sürdüren gazetenin yayın hayatını sona erdirdiler.²³

Taner Erdoğan'ın Sahibi olduğu Nevşehir Göreme Gazetesi, yayınlandığı yıl aralıklarında Nevşehir basın hayatına, bir gazete olmaktan öte bir okul görevi yaparak katkı sağlamıştır. Bugün hayatta olan ve olmayan pek çok gazeteci, Göreme Gazetesinde yetişmiş ve halen de görev yapmaktadırlar. Rahmetle andığım ve Nevşehir basınının unutulmazlarından olan Şahin Kaya, günümüzde Nevşehir Gazeteciler Cemiyeti Başkan'ının babası Hamdi Başer ve Nevşehir Belediyesi'nin basın danışmanı Selahattin Şahin bunların yanında Mustafa Sertbakan, Ali Biçimseven ve yazıları ile Prof. Dr. Ragıp Üner, Dr. Seyfi Şahin ve daha birçokları bu ekolün insanlarıdır.²⁴

Taner Bey'in çeşitli gazetelerde muhtelif başlıklar altında yayınlanan yazıları dışında, sahibi olduğu Nevşehir Göreme Gazetesinde yaklaşık olarak 25 yıl ve 7500 günü aşan yayın hayatında, günlük olarak "Abari"²⁵ başlığı altında yaklaşık 7.000 civarında yazısı yayınlanmıştır. Diğer gazetelerde yayınlanan yazıları da eklenmesi halinde bu sayı 7.500'ü

"vasıflıdır" kararı verilerek resmi ilan almaya hak kazanır. Gazetenin "vasıflıdır" kararı alabilmesi için en az bir buçuk yıl günlük olarak yayınlanmış olması gerekir.

¹⁹ Erdoğan, 03/02/2014 Tarihinde Yapılan Röportaj.

²⁰ Sumak; Kayseri'nin meşhur mantısının üzerine atılan karışımın adıdır. Kendisini kamufle ederek "Sumak" başlığıyla yazılar yazmasının sebebi; Kayseri'de yayınlanan bir gazeteye neden Kayserili değil de Nevşehirli biri köşe yazarlığı yapıyor yönünde oluşabilecek tepkilere engel olma.

²¹ Erdoğan, 03/02/2014 Tarihinde Yapılan Röportaj.

²² Bazı siyasî grupların gazeteyi satın almak istemesinin sebebi; Nevşehir Göreme Gazetesi'ni kendi fikiryatlarına hizmet edecek ve siyaset arenasında kullanabilecek yayın organı haline getirmektir.

²³ Erdoğan, 03/02/2014 Tarihinde Yapılan Röportaj.

²⁴ Erdoğan, 03/02/2014 Tarihinde Yapılan Röportaj.

²⁵ "Abari"; Nevşehir yöresinde kullanılan şarırma ifadesidir. "Abo", "Ani", "Vay" gibi.

bulmaktadır. Bunun dışında gerek İstanbul basınında gerekse çeşitli gazete ve dergilerde röportajları, yorum ve haberleri yer almıştır.²⁶

Gazetenin isminin neden “Nevşehir” veya “Göreme” değil de ikisinin birlikte yer aldığı “Nevşehir Göreme Gazetesi” olduğu konusunda da şunları dile getirmiştir; “Gazetenin yayınına karar verdiğimizde isminin ne olacağını düşünmeye başladık. Nevşehir hemiz Turizmle tanışmamıştı. Turizmin sadece adı vardı. Göreme her tarafı açık bir şekilde idi. Bugünkü gibi korumalar bekçiler filan yoktu. Kendi başına merak edip de gelenlerin sayısı yıllık olarak eski gazete kayıtlarına göre 30 bin civarında idi. Belki bu rakam bile şişirme bir rakamdır. Ben de hemiz üniversiteye yeni başlamıştım. Turizmin Nevşehir hayatında bir gün çok önemli bir yer tutacağını kavramıştım. Genç yaşıma rağmen Nevşehir Turizm Kalkındırma Derneği başkanlığını üstlendim. Turizm derneği de sadece lokal işletmek üzere kurulmuştu. Bu isim de laf olsun formaliteler yerine getirilsin diye kurulmuştu. Yoksa turizmle ilgili bir etkinliği yoktu. Eskiden bürokratların ve şehrin ileri gelenlerinin boş zamanlarında vakit geçirdikleri ve şehir kulübü diye adlandırılan yerler vardı bu da öyle bir dernekti. Ben görevi aldıktan sonra kolları sıvadım ve turizme yönelik etkinlikler planlamaya başladım. Bu etkinlikler bizi uluslararası folklor festivali yapmaya kadar götürdü. Turizme verdiğimiz önem ve bu işe inanamam, gazetenin isminin Göreme şeklinde konulmasında birinci sebebi. “Nevşehir” ismini de “Göreme” isminin üstüne küçük de olsa yerleştirmemin sebebi ise Göreme’nin nerede olduğunu doğru dürüst bilen yoktu. Turizm Bakanlığı bile bir ara Göreme’nin Konya’ya bağlı olduğunu gösteren binlerce broşür bastırmıştı. Kimisi Kayseri’ye bağlı olduğunu biliyor kimisi de Niğde’ye. Adana’ya bağlı olduğunu söyleyenlerin oranı Nevşehir’e bağlı olduğunu söyleyenlerden fazlaydı. Nevşehir Ürgüp kadar bile tanınmıyor, bilinmiyordu. Günlerden bir gün yaşları 20-30 civarlarında olan 8-10 kişilik bir grup önüme geçti. Ellerinde Nevşehir Göreme Gazetesi vardı. Bana gazetenin ismini göstererek, gâvur yerinin adından başka koyacak isim bulamadın mı? Bu ismi derhal değiştir! diye adeta beni tehdit ettiler. İzah etmeye çalıştıysan da anlatamadım. Yürüdüm ve gittim. Çok üzülmiştim ama bu beni daha da çok hırslandırmıştı. Yıllar sonra, benim önümü kesen bu kişilerden bazıları ile karşılaştığımda, çok mahcup olduklarını ve benden özür dilediklerini gördüm ve bu bana teselli oldu. Zamanla da amacıma ulaştığımı gördüm. Bu benim için ödülleri en büyüğü olmuştu”.

Döneme şahitlik ettiği yıllarda yerel gazetecilikle uğraşanlar tarafından “matbaa kazanır, gazete yer” sözü söylenirdi. Kendisinin sahibi olduğu gazeteler ve dergiler için gelir kaynağı resmi ve özel ilanlardı. Ancak Nevşehir’de o yıllarda ciddi yatırımlar bulunmadığı için resmi ilanlar pek çıkmazdı. Sadece yaz aylarında resmi ilanlar olurdu. Kış aylarında yatırımlar durduğu için kış ayları boyunca resmi ilanlar olmazdı. Ticaret çok fazla gelişmediği için özel ilanların da sayısı pek azdı. Klişesini kendi yaptıran iş yerlerinin reklamları yıllarca bedava yayınlanırdı. Cami ve kuran kursu gibi derneklerin neredeyse tamamına yakını “bağış yaptın kabul et” derler para vermezler ya da ilan Gazetesini götürür bir daha para vermek için uğramazlardı. Gazete çıkarmak ve yayın hayatını devam ettirmek büyük bir fedakârlık işi idi. Bu külfetlerin karşılığında beklenen bir teşekkür bile bazen çok görülürdü. Dar çevre ve tanıdık insanların bir hayli fazla olması dolayısıyla katkılarımıza teşekkür eden nadir insan olurdu. Ama diğer taraftan eleştiriler karşısında istenmeyen adam ilan edilirdiniz. Kısacası bu dönemlerde yol gösteren, akıl veren çok, destek veren pek fazla kişi yoktu.²⁷ Bahsedilen süreç içinde basın-yayın sektörü ile uğraşanların kâr edemedikleri halde görevlerini sürdürmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır.

²⁶ Erdoğan, 13/02/2014 Tarihinde Yapılan Röportaj.

²⁷ Erdoğan, 13/02/2014 Tarihinde Yapılan Röportaj.

7. Taner Erdoğan'ın Basın Hayatı İçindeki Resmi Görevleri

1970'li yıllarda Taner Erdoğan, bir yandan gazetecilik işleriyle uğraşırken diğer taraftan da Nevşehir Gazeteciler Cemiyeti'ni kurma yönünde çalışmalar içerisindeydi. Çalışmaları neticelendi ve gazeteci arkadaşı aynı zamanda Nevşehir Göreme Gazetesi'nin haber müdürlüğünü yürüten fotoğraf sanatçısı Şahin Kaya Bey'le birlikte Nevşehir Gazeteciler Cemiyeti'nin kurucusu oldular. Bu teşkilat birimini kurduktan sonra Nevşehir'in ilk "Bayram Gazetesi"ni birlikte çıkardılar. Bu gazete 30 bin adet, birinci hamur kâğıt kullanılarak ve renkli olarak Tercüman Gazetesinin tesislerinde basıldı. Daha sonra ücretsiz olarak Nevşehir'de dağıtıldı. Nevşehir Gazeteciler Cemiyeti Başkanlığı aralıksız yaklaşık olarak 20 yıl devam ettirdi. Siyasî çalışmalarının yoğunluğundan dolayı bu görevi aksattığını düşünerek 1995 yılında kendi isteğiyle cemiyet başkanlığı görevinden ayrıldı. 1995 yılı, aynı zamanda sahibi bulunduğu Nevşehir Göreme Gazetesini de devrettiği ve Nevşehir'den Doğru Yol Partisi birinci sıra milletvekili adayı olduğu yıldır. Taner Bey Nevşehir Gazeteciler Cemiyeti Başkanlığı bıraktıktan sonra bu görevi bir yıl kadar sürdürecektir olan Ali Biçimseven devraldı. Ali Biçimseven'den sonra Asım Çapacı ondan sonra da şimdiki başkan Muammer Başer aldı.²⁸ Muammer Başer halen daha bu görevi sürdürmektedir.

8. Nevşehir Yazılı Basımın Müdavimleri

Nevşehir yazılı basın hayatının başladığı 1950 yıllardan günümüze baktığımızda Nevşehir yazılı basımının müdavimleri olarak Lale Gazetesini ilk kuran Necat Önügören (kendisi Yeni Nevşehir Gazetesi'nde yetmişmiştir), günümüzde Tüfekçioğlu Matbaası ve Kapadokya Gazetesi'nin sahipleri olan Nuri İven, Faruk İven ve Yüksel İven (bu kişiler de Yeni Nevşehir Gazetesi'nde mürettip olarak çalışıyorlardı) kardeşler olduğu söylenebilir. Yine Tefvik Hamarat ve Ali Biçimseven Nevşehir yazılı basımının müdavimleridirler. Taner Erdoğan Bey'in Yeni Nevşehir Gazetesinde çalıştığı dönemlerde Tefvik Hamarat ve Ali Biçimseven aynı gazetenin matbaa bölümünde çalışıyorlardı. Bunlar günümüzde de basın hayatına ışık tutmaya, yol göstermeye devam etmektedirler. Bunların yanında Durmuş Dedeoğlu, Ahmet Kemal Dedeoğlu, Tefvik Kolbaşı, Tahir Tüzün, Necat Önügören ve Turgay Sutekin Nevşehir'in yazılı basımının günümüze kadar aktarılması ve şekillenmesi sürecinde olumlu katkı sağlayan ancak Allah'ın rahmetine kavuşan (Allah Rahmet Eylesin) en eski gazetecilerdendirler. Bunlar genel itibarıyla siyasî çalışmalara destek amaçlı gazeteler çıkarttıklarından dolayı gazeteleri ne yazık ki uzun ömürlü olamamıştır.²⁹

9. Günümüzdeki Nevşehir Yazılı Basımın Durumu

Günümüzde gelinen noktada Nevşehir basın hayatının ilk elli yılına oranla kıyaslandığında çok ileri düzeye ulaştığı söylenebilir. Ticari hayatın çok farklı alanlara, farklı iş kollarına ulaşması özel ilanlarla beraber yayın hayatı devam eden gazeteleri madden destekler seviyeye yükseltmiş, en az resmi ilanlar seviyesine hatta üzerine çıkarmıştır. Dernek ilanları ve özel ilanlar için artık parasız dönem sona ermiştir. "Klişe" diye tabir edilen elle dizgi diye bir sorun kalmamıştır. Dünyanın öbür ucundaki olayları ve haberleri gazetenize anında internet aracılığıyla aktarma şansınıza sahipsiniz. Haber aramak, bulmak o kadar zor değil. Haber ajansları anında servis yapmaktadırlar.³⁰

İlk elli yıla oranla tek değişmeyen şey, bu günün yöneticilerinin dünün yöneticileri gibi basına karşı anlayışlı olmayışıdır. Bunun yanında birçok genç gazete çalışanı, haber uğruna

²⁸ Erdoğan, 28/03/2014 Tarihinde Yapılan Röportaj.

²⁹ Erdoğan, 28/03/2014 Tarihinde Yapılan Röportaj.

³⁰ Erdoğan, 28/02/2014 Tarihinde Yapılan Röportaj.

hayatlarını tehlikeye atarken çoğu yerde geride bırakabilecekleri güvenceleri yoktur. Anadolu'da gazetecilik hala para uğruna değil, gazetecilik sevdası uğruna yapılmıştır.³¹

Sonuç

Sonuç olarak, dönemin şartları gereği pek çok iş kolunda olduğu gibi yazılı basının Nevşehir'de ortaya çıkmasının ilk elli yılı (1950-2000 yıl aralığı), varlığını koruyup yeni dönemlere aktarılması oldukça sıkıntılı aşamalar neticesinde gerçekleşebilmiştir. Bu hizmet sektörü, ilk dönemlerden itibaren gönüllülük esasına dayanan ve yüksek düzeyde fedakârlık gösteren hizmet müdavimleri diyebileceğimiz kişilerin gayretleri sonucunda günümüze ulaştırılabilmektedir. Bu dönem aralığına tanıklık eden ve Nevşehir yazılı basın hizmet müdavimlerinden biri olan Taner Erdoğan'ın anlatımlarından yola çıkarak bu iş kolunun bilinmeyen yönleri gün yüzüne çıkartılmış ve araştırmacıların hizmetine sunulmuştur.

---

³¹ Erdoğan, 28/02/2014 Tarihinde Yapılan Röportaj.

KAYNAKÇA

GÜRELİ, Nail, “Yerel Basının İşlevi ve Demokrasilerde Önemi”, **Türkiye’de Yerel Basın**, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul 2007, s. 171-175.

SARAÇ, Hüseyin, “Cumhuriyet Döneminde Nevşehir’de Basın-Yayın Organlarının Tarihsel Gelişim Süreci”, **1. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildirileri**, C. 4, Nevşehir Üniversitesi Yayınları, Ankara 2012, s. 77-114.

ERDOĞAN, Taner, Mustafa Oğlu, 03/09/1948 Doğumlu, 03 Şubat, 13 Şubat ve 28 Mart 2014 Tarihlerinde Yapılan Röportajlar.

Ekler

Resim-1: Nevşehir Göreme Gazetesi'nin Basım Hânesi

Kaynak: Taner Erdoğan'ın Fotoğraf Arşivi

Resim-2: Nevşehir Yazılı Basımının Müdavimleri. Ayaktakiler Sağdan Sola: Şahin Kaya (Nevşehir Göreme Gazetesi Haber Müdürü), Taner Erdoğan (Nevşehir Göreme Gazetesi'nin Sahibi), Dönemin Esnaflarından Biri, Necat Sesveren (Lale Gazetesi'nin Kurucusu) Oturanlar: Zeki Seviğ (Nevşehir Gazetesi'nin Sahibi)

Kaynak: Taner Erdoğan'ın Fotoğraf Arşivi

Resim-3: Dönemin Turizm Bakanı Rıfık Danişman'ın Göreme İlini Ziyaretleri Sırasında Gazeteci Taner Erdoğan Haber Peşinde Görevini İcra Ederken

Kaynak: Taner Erdoğan'ın Fotoğraf Arşivi

Nevşehir'in Tarihi Solculuğu

Anadolu coğrafyasının ortasında bulunan Nevşehir'de çeşitli kültür ve medeniyetler yeşermiş ve büyümüştür. Şehir, kadim geçmişi ve kimliği ile birçok döneme damgasını vuran farklı kültürlerin kesişme noktası olmuştur. Nevşehir, stratejik konumu ve coğrafyası sayesinde birçok millet ve kültür tarafından önemli bir mevki olarak kabul olunmuştur. Bu durum, ilimize Anadolu üzerinde var olmuş istisnasız tüm kültür ve medeniyetlerden değerler katmıştır. Bu değerler ise tarihin ona bırakmış olduğu eşsiz bir miras olarak günümüze kadar ulaşmıştır.

Prof. Dr. Filiz KILIÇ
Rektör

Nevşehir ve çevresinin tarihi önemli bir geçmişe sahiptir. Nevşehir ilinin merkezi her ne kadar göstermişse de şehrin etrafını saran ilçe ve köylerin tarihi çok eskilere dayanmaktadır. Dolayısıyla yerleşim yerlerinde Anadolu coğrafyasında var olan bütün medeniyet ve kültürler varlığını yazılmış müstakil makalelerden oluşan bu çalışma ile şehrin sahip olduğu tarihi miras bilimsel çalışılmış, en eski devirlerden günümüze kadar Nevşehir tarihi kronolojik bir süreç içerisinde Prof. Dr. İlyas GÖKHAN Editör

Osmanlı döneminde kurulup gelişme Nevşehir'in sınırları içerisinde kalan korumuştur. Nevşehir tarihi üzerine metotlarla bir araya getirilmeye ortaya konmuştur.

